

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πρώτο τμήμα)

της 23ης Μαΐου 2019*

«Προδικαστική παραπομπή – Προστασία των καταναλωτών – Οδηγία 1999/44/EK – Έλλειψη συμμόρφωσης του παραδοθέντος αγαθού – Άρθρο 3 – Δικαίωμα του καταναλωτή στην αποκατάσταση της συμμόρφωσης του αγαθού δωρεάν, εντός ευλόγου χρονικού διαστήματος και χωρίς σημαντική ενόχληση – Καθορισμός του τόπου στον οποίον ο καταναλωτής υποχρεούται να θέσει ένα αγαθό που αγόρασε εξ αποστάσεως στη διάθεση του πωλητή προς αποκατάσταση της συμμόρφωσής του – Έννοια “δωρεάν” αποκατάστασης της συμμόρφωσης του αγαθού – Δικαίωμα του καταναλωτή να υπαναχωρήσει από τη σύμβαση»

Στην υπόθεση C-52/18,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Amtsgericht Norderstedt (ειρηνοδικείο Norderstedt, Γερμανία) με απόφαση της 27ης Δεκεμβρίου 2017, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 29 Ιανουαρίου 2018, στο πλαίσιο της δίκης

Christian Füllä

κατά

Toolport GmbH,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα),

συγκείμενο από τους J.-C. Bonichot, πρόεδρο τμήματος, C. Toader, A. Rosas, L. Bay Larsen και M. Safjan (εισηγητή), δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: N. Wahl,

γραμματέας: A. Calot Escobar,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- η Γερμανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους T. Henze, M. Hellmann και J. Möller, καθώς και από την A. Berg,
- η Γαλλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους D. Colas και J. Traband, καθώς και από την A.-L. Desjonquères,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους N. Ruiz García και M. Noll-Ehlers,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 15ης Ιανουαρίου 2019,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 3 της οδηγίας 1999/44/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Μαΐου 1999, σχετικά με ορισμένες πτυχές της πώλησης και των εγγυήσεων καταναλωτικών αγαθών (ΕΕ 1999, L 171, σ. 12).
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ του Christian Füllä και της Toolport GmbH, εταιρίας γερμανικού δικαίου, σχετικά με αίτημα επιστροφής του τιμήματος αγοράς ενός αντισκίηνου λόγω άσκησης από τον C. Füllä του δικαιώματός του να υπαναχωρήσει από τη σύμβαση πώλησης.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

- 3 Οι αιτιολογικές σκέψεις 1 και 10 έως 12 της οδηγίας 1999/44 έχουν ως εξής:

«(1) [εκτιμώντας] ότι το άρθρο 153 παράγραφοι 1 και 3 [ΕΚ] ορίζει ότι η Κοινότητα συμβάλλει στην επίτευξη υψηλού επιπέδου προστασίας των καταναλωτών με μέτρα θεσπιζόμενα κατ' εφαρμογήν του άρθρου 95 [ΕΚ].

[...]

(10) ότι, σε περίπτωση μη συμμόρφωσης των αγαθών προς τους όρους της σύμβασης, οι καταναλωτές θα πρέπει να έχουν δικαίωμα σε δωρεάν αποκατάσταση της συμμόρφωσης επιλέγοντας είτε την επισκευή είτε την αντικατάσταση του αγαθού ή, εφόσον αυτό δεν είναι δυνατόν, θα πρέπει να έχουν δικαίωμα σε μείωση του τιμήματος ή υπαναχώρηση από τη σύμβαση·

(11) ότι ο καταναλωτής, κατ' αρχάς, μπορεί να απαιτήσει από τον πωλητή την επισκευή ή την αντικατάσταση των αγαθών, εκτός εάν η επανόρθωση αυτή είναι αδύνατη ή δυσανάλογη· ότι η δυσανάλογη επανόρθωση θα πρέπει να κρίνεται αντικειμενικά· ότι μία επανόρθωση μπορεί να είναι δυσανάλογη, εάν, σε σύγκριση με εναλλακτικό τρόπο επανόρθωσης, έχει υπερβολικά υψηλό κόστος· ότι, προκειμένου να κριθεί αν το κόστος είναι υπερβολικά υψηλό, το κόστος του ενός τρόπου επανόρθωσης θα πρέπει να είναι σημαντικά υψηλότερο από το κόστος του εναλλακτικού τρόπου επανόρθωσης·

(12) ότι, στις περιπτώσεις έλλειψης συμμόρφωσης, ο πωλητής μπορεί πάντα να προτείνει στον καταναλωτή, εν είδει διακανονισμού, οποιαδήποτε διαθέσιμη επανόρθωση· ότι εναπόκειται στον καταναλωτή να αποφασίσει αν θα δεχτεί ή θα απορρίψει την πρόταση».
- 4 Το άρθρο 1 της ως άνω οδηγίας, που φέρει τον τίτλο «Πεδίο εφαρμογής και ορισμοί», προβλέπει, στην παράγραφο 1, τα εξής:

«Η παρούσα οδηγία έχει ως αντικείμενο την προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών σχετικά με ορισμένες πτυχές της πώλησης και των εγγυήσεων καταναλωτικών αγαθών, με σκοπό την εξασφάλιση ενός στοιχειώδους ορίου ομοιόμορφης προστασίας των καταναλωτών στο πλαίσιο της εσωτερικής αγοράς.»

- 5 Το άρθρο 2 της εν λόγω οδηγίας, που φέρει τον τίτλο «Συμμόρφωση προς τους όρους της σύμβασης», ορίζει, στην παράγραφο 1, τα εξής:

«Ο πωλητής πρέπει να παραδίδει στον καταναλωτή αγαθά που είναι σύμφωνα προς τους όρους της σύμβασης πώλησης.»

- 6 Το άρθρο 3 της οδηγίας αυτής, που φέρει τον τίτλο «Δικαιώματα του καταναλωτή», έχει ως εξής:

«1. Ο πωλητής ευθύνεται έναντι του καταναλωτή για κάθε έλλειψη συμμόρφωσης που υπάρχει κατά την παράδοση του αγαθού.

2. Όταν υπάρχει έλλειψη συμμόρφωσης, ο καταναλωτής έχει δικαίωμα είτε σε δωρεάν αποκατάσταση της συμμόρφωσης του αγαθού με επισκευή ή αντικατάσταση, σύμφωνα με την παράγραφο 3, είτε σε προσήκουσα μείωση του τιμήματος, είτε σε υπαναχώρηση από τη σύμβαση όσον αφορά το αγαθό αυτό, σύμφωνα με τις παραγράφους 5 και 6.

3. Ο καταναλωτής έχει, κατ' αρχάς, δικαίωμα να απαιτήσει από τον πωλητή τη δωρεάν επισκευή ή αντικατάσταση του αγαθού, εκτός εάν μια τέτοια πράξη είναι αδύνατη ή δυσανάλογη.

Η επανόρθωση θεωρείται δυσανάλογη εάν, σε σύγκριση με τον εναλλακτικό τρόπο επανόρθωσης, συνεπάγεται για τον πωλητή υπερβολικά υψηλό κόστος, λαμβάνοντας υπόψη:

- την αξία που θα είχε το αγαθό εάν δεν υπήρχε έλλειψη συμμόρφωσης,
- τη σημασία της έλλειψης συμμόρφωσης

και

- κατά πόσον ο εναλλακτικός τρόπος επανόρθωσης θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί χωρίς σημαντική ενόχληση του καταναλωτή.

Η επισκευή ή η αντικατάσταση πρέπει να πραγματοποιούνται εντός ευλόγου χρονικού διαστήματος και χωρίς σημαντική ενόχληση του καταναλωτή, λαμβάνοντας υπόψη τη φύση του αγαθού και τον σκοπό για τον οποίο ο καταναλωτής προόριζε το αγαθό.

4. Ο όρος “δωρεάν” στις παραγράφους 2 και 3 αναφέρεται στα απαραίτητα έξοδα που συνεπάγεται η αποκατάσταση της συμμόρφωσης του αγαθού ιδίως οι δαπάνες αποστολής, το εργατικό κόστος και το κόστος των υλικών.

5. Ο καταναλωτής μπορεί να ζητήσει προσήκουσα μείωση του τιμήματος ή να υπαναχωρήσει από τη σύμβαση:

- εάν ο καταναλωτής δεν δικαιούται ούτε επισκευή ούτε αντικατάσταση ή
- εάν ο πωλητής δεν ολοκλήρωσε την επανόρθωση εντός ευλόγου χρονικού διαστήματος ή
- εάν ο πωλητής δεν ολοκλήρωσε την επανόρθωση χωρίς σημαντική ενόχληση του καταναλωτή.

6. Ο καταναλωτής δεν δικαιούται να υπαναχωρήσει από τη σύμβαση εάν η έλλειψη συμμόρφωσης είναι ασήμαντη.»

- 7 Το άρθρο 8 της οδηγίας 1999/44, που φέρει τον τίτλο «Εθνικά δίκαια και στοιχειώδης προστασία», ορίζει, στην παράγραφο 2, τα εξής:

«Στον τομέα που καλύπτεται από την παρούσα οδηγία, τα κράτη μέλη μπορούν να θεσπίζουν ή να διατηρούν εν ισχύ αυστηρότερες διατάξεις, σύμφωνα προς τη συνθήκη, προκειμένου να εξασφαλίσουν ένα υψηλότερο επίπεδο προστασίας του καταναλωτή.»

Το γερμανικό δίκαιο

- 8 Η οδηγία 1999/44 μεταφέρθηκε στο γερμανικό δίκαιο μέσω τροποποιήσεων που επήλθαν στον Bürgerliches Gesetzbuch (Αστικό Κώδικα, στο εξής: BGB). Το άρθρο 269 του BGB, που φέρει τον τίτλο «Τόπος εκπλήρωσης της παροχής», ορίζει τα εξής:

«1. Αν ο τόπος εκπλήρωσης της παροχής δεν ορίζεται ούτε μπορεί να συναχθεί από τις περιστάσεις και ιδίως από τη φύση της ενοχικής σχέσεως, η παροχή καταβάλλεται στον τόπο όπου ο οφειλέτης είχε την κατοικία του κατά τη γένεση της ενοχής.

2. Αν η υποχρέωση προέρχεται από την άσκηση του επαγγέλματος του οφειλέτη και αυτός είχε την επαγγελματική εγκατάστασή του σε τόπο διαφορετικό από τον τόπο κατοικίας του, αντί για τον τόπο της κατοικίας ισχύει ο τόπος της επαγγελματικής εγκατάστασής του.

3. Από το γεγονός και μόνον ότι ο οφειλέτης έχει αναλάβει τα έξοδα αποστολής δεν συνάγεται ότι τόπος εκπλήρωσης της παροχής είναι ο τόπος προς τον οποίο πρέπει να γίνει η αποστολή.»

- 9 Το άρθρο 439 του BGB, που φέρει τον τίτλο «Επανορθωτική εκπλήρωση», όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της διαφοράς της κύριας δίκης, προέβλεπε τα εξής:

«1. Ο αγοραστής μπορεί να ζητήσει ως επανορθωτική εκπλήρωση, κατ' επιλογήν του, την επισκευή ή την παράδοση πράγματος απαλλαγμένου ελαττωμάτων.

2. Ο πωλητής βαρύνεται με τις δαπάνες που απαιτούνται για την επανορθωτική εκπλήρωση, ιδίως με τα μεταφορικά έξοδα, τα οδικά έξοδα, το εργατικό κόστος και το κόστος των υλικών.

3. Ο πωλητής μπορεί να αρνηθεί τον επιλεγέντα από τον αγοραστή τρόπο επανορθωτικής εκπλήρωσης εάν αυτός συνεπάγεται οπωσδήποτε δυσανάλογο κόστος. Προς τον σκοπό αυτό, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ιδίως η αξία που θα είχε το πράγμα αν ήταν απαλλαγμένο ελαττωμάτων, η σπουδαιότητα του ελαττώματος και το αν είναι δυνατή η προσφυγή στον έτερο τρόπο επανορθωτικής εκπλήρωσης χωρίς σημαντικά μειονεκτήματα για τον αγοραστή. Στην περίπτωση αυτή, το δικαίωμα του αγοραστή σε επανορθωτική εκπλήρωση περιορίζεται στον έτερο τρόπο επανορθωτικής εκπλήρωσης, με την επιφύλαξη του δικαιώματος του πωλητή να αρνηθεί και τον τρόπο αυτό υπό τις προϋποθέσεις της πρώτης περιόδου.

4. Εάν ο πωλητής παραδίδει, για τους σκοπούς της επανορθωτικής εκπλήρωσης, πράγμα απαλλαγμένο ελαττωμάτων, δύναται να απαιτήσει από τον αγοραστή την επιστροφή του ελαττωματικού πράγματος σύμφωνα με τα άρθρα 346 έως 348.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

- 10 Στις 8 Ιουλίου 2015 ο C. Füllä αγόρασε τηλεφωνικώς από την Toolport ένα αντίσκηνο διαστάσεων πέντε επί έξι μέτρα.

- 11 Μετά την παράδοση του αντισκήνου στην κατοικία του, ο C. Füllä διαπίστωσε την έλλειψη συμμόρφωσής του προς τους όρους της σύμβασης και ζήτησε κατά συνέπεια από την Toolport να προβεί, στην κατοικία του, σε αποκατάσταση της εν λόγω συμμόρφωσης. Δεν επέστρεψε ούτε προσφέρθηκε να επιστρέψει το αντίσκηνο στην Toolport. Η δε Toolport απέρριψε τα παράπονα του C. Füllä περί έλλειψης συμμόρφωσης του εν λόγω αντισκήνου, κρίνοντάς τα αβάσιμα. Ταυτοχρόνως, δεν ενημέρωσε τον C. Füllä ότι ήταν αναγκαία η μεταφορά του αντισκήνου μέχρι την έδρα εκμεταλλεύσεώς της ούτε προσφέρθηκε να προκαταβάλει τα μεταφορικά έξοδα.
- 12 Οι αντισυμβαλλόμενοι δεν συζήτησαν, κατά το στάδιο αυτό, σχετικά με τον τόπο στον οποίο θα αποκαθίστατο η συμμόρφωση του αντισκήνου. Εξάλλου, η μεταξύ τους σύμβαση δεν περιείχε καμία πρόβλεψη σχετικά με το θέμα αυτό.
- 13 Υπό τις συνθήκες αυτές, ο C. Füllä δήλωσε ότι υπαναχωρούσε από τη σύμβαση και ζήτησε να του αποδοθεί το τίμημα που είχε καταβάλει για την αγορά του αντισκήνου αυτού έναντι της επιστροφής του εν λόγω αντισκήνου.
- 14 Επειδή η Toolport δεν ικανοποίησε το αίτημα αυτό, ο C. Füllä άσκησε αγωγή ενώπιον του Amtsgericht Norderstedt (ειρηνοδικείου Norderstedt, Γερμανία).
- 15 Στο πλαίσιο της διαδικασίας ενώπιον του ως άνω δικαστηρίου, η Toolport υποστήριξε, για πρώτη φορά, ότι τόπος αποκατάστασης της συμμόρφωσης του επίμαχου αγαθού ήταν η έδρα εκμεταλλεύσεώς της.
- 16 Κατά το αιτούν δικαστήριο, ο καθορισμός του τόπου αποκατάστασης της συμμόρφωσης του επίμαχου αγαθού είναι απαραίτητος προκειμένου να διαπιστωθεί κατά πόσον ο C. Füllä παρέσχε στην Toolport τη δυνατότητα να επισκευάσει ή να αντικαταστήσει το αγαθό εντός «ευλόγου χρονικού διαστήματος», κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 5, της οδηγίας 1999/44, ώστε να δύναται να υπαναχωρήσει από τη σύμβαση σύμφωνα με τη διάταξη αυτή.
- 17 Συναφώς, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι, στη γερμανική έννομη τάξη, ο τόπος αποκατάστασης της συμμόρφωσης ενός αγαθού καθορίζεται βάσει του άρθρου 269 του BGB, κατά το οποίο κρίσιμο είναι καταρχάς το τι έχει συμφωνηθεί μεταξύ των συμβαλλομένων. Ελλείψει συμβατικής συμφωνίας όσον αφορά τον τόπο αυτό, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι περιστάσεις της συγκεκριμένης περιπτώσεως, ιδίως η φύση της επίμαχης υποχρεώσεως. Εάν από αυτήν δεν μπορούν να αντληθούν οριστικά συμπεράσματα, ως τόπος αποκατάστασης της συμμόρφωσης ενός αγαθού πρέπει να οριστεί ο τόπος στον οποίο ο οφειλέτης είχε την κατοικία του ή την επαγγελματική εγκατάστασή του κατά τη γένεση της ενοχικής σχέσης.
- 18 Συνεπώς, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι, υπό το φως της νομολογίας του Bundesgerichtshof (Ανωτάτου Ομοσπονδιακού Δικαστηρίου, Γερμανία), το άρθρο 269 του BGB πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι, εν προκειμένω, ο καταναλωτής είναι υποχρεωμένος να θέσει το επίμαχο αγαθό, για τους σκοπούς της αποκατάστασης της συμμόρφωσής του, στη διάθεση του πωλητή στην έδρα εκμεταλλεύσεώς του.
- 19 Το αιτούν δικαστήριο έχει όμως αμφιβολίες ως προς το κατά πόσον μια τέτοια ερμηνεία είναι σύμφωνη με την οδηγία 1999/44, επισημαίνοντας ότι, δεδομένων των χαρακτηριστικών του επίμαχου αγαθού, η διοργάνωση της μεταφοράς θα μπορούσε να αποτελέσει για τον καταναλωτή «σημαντική ενόχληση», κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 3, της ως άνω οδηγίας.
- 20 Κατά το αιτούν δικαστήριο, ο τόπος αποκατάστασης της συμμόρφωσης ενός αγαθού ο οποίος προσφέρεται περισσότερο για να εξασφαλίσει την ευρύτερη δυνατή προστασία του καταναλωτή είναι ο τόπος στον οποίον ευρίσκεται ένα τέτοιο αγαθό. Μια τέτοια προσέγγιση θα παρείχε στον πωλητή

τη δυνατότητα να διοργανώσει ο ίδιος την εξέταση του αγαθού αυτού κατά τον πλέον αποτελεσματικό τρόπο. Ο πωλητής θα μπορούσε έτσι να εξετάσει το εν λόγω αγαθό στον τόπο στον οποίο αυτό ευρίσκεται ή να ζητήσει να του αποσταλεί με έξοδά του και σύμφωνα με τις οδηγίες του.

- 21 Αντιστρόφως, ο καθορισμός του τόπου αποκατάστασης της συμμόρφωσης ενός αγαθού ανάλογα με τις περιστάσεις κάθε συγκεκριμένης περίπτωσης θα πρέπει, κατά το αιτούν δικαστήριο, να αποκλειστεί καθόσον θα προκαλούσε ανασφάλεια δικαίου, τουλάχιστον για τον καταναλωτή.
- 22 Το αιτούν δικαστήριο διερωτάται επίσης εάν η αρχή της δωρεάν αποκατάστασης της συμμόρφωσης ενός αγαθού, που κατοχυρώνεται στο άρθρο 3, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 1999/44, καλύπτει το δικαίωμα του καταναλωτή να ζητήσει από τον πωλητή να του προκαταβάλει τα έξοδα για τη μεταφορά του αγαθού αυτού στην έδρα εκμεταλλεύσεως του πωλητή για τους σκοπούς της επισκευής ή της αντικατάστασής του.
- 23 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Amtsgericht Norderstedt (ειρηνοδικείο Norderstedt) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Πρέπει το άρθρο 3, παράγραφος 3, τρίτο εδάφιο, της οδηγίας 1999/44 να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι, προκειμένου να είναι δυνατή η επισκευή ή αντικατάσταση ενός καταναλωτικού αγαθού που αγοράστηκε εξ αποστάσεως, ο καταναλωτής υποχρεούται πάντοτε να καθιστά διαθέσιμο στον επιχειρηματία το καταναλωτικό αγαθό στον τόπο όπου βρίσκεται αυτό;

2) Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως:

Πρέπει το άρθρο 3, παράγραφος 3, τρίτο εδάφιο, της οδηγίας 1999/44 να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι, προκειμένου να είναι δυνατή η επισκευή ή αντικατάσταση ενός καταναλωτικού αγαθού που αγοράστηκε εξ αποστάσεως, ο καταναλωτής υποχρεούται πάντοτε να καθιστά διαθέσιμο στον επιχειρηματία το καταναλωτικό αγαθό στην επαγγελματική έδρα του επιχειρηματία;

3) Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως:

Ποια κριτήρια μπορούν να συναχθούν από το άρθρο 3, παράγραφος 3, τρίτο εδάφιο, της οδηγίας 1999/44 ως προς τον καθορισμό του τόπου στον οποίο υποχρεούται ο καταναλωτής να καθιστά διαθέσιμο στον επιχειρηματία ένα καταναλωτικό αγαθό που αγόρασε εξ αποστάσεως, προκειμένου να είναι δυνατή η επισκευή ή αντικατάστασή του;

4) Αν ο τόπος στον οποίο υποχρεούται ο καταναλωτής να καθιστά διαθέσιμο στον επιχειρηματία ένα καταναλωτικό αγαθό που αγόρασε εξ αποστάσεως, προς εξέταση και για να καταστεί δυνατή η μεταγενέστερη εκπλήρωση, είναι –πάντοτε ή στη συγκεκριμένη περίπτωση– η επαγγελματική έδρα του επιχειρηματία:

Είναι συμβατή με το άρθρο 3, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 1999/44 σε συνδυασμό με το άρθρο της 3, παράγραφος 4, η υποχρέωση του καταναλωτή να προκαταβάλει τα έξοδα της μεταφοράς προς και/ή από τον πωλητή, ή ανακύπτει για τον πωλητή υποχρέωση προκαταβολής λόγω του καθήκοντός του να παράσχει “δωρεάν επισκευή”;

5) Αν ο τόπος στον οποίο υποχρεούται ο καταναλωτής να καθιστά διαθέσιμο στον επιχειρηματία ένα καταναλωτικό αγαθό που αγόρασε εξ αποστάσεως, προς εξέταση και για να καταστεί δυνατή η μεταγενέστερη εκπλήρωση, είναι –πάντοτε ή στη συγκεκριμένη περίπτωση– η επαγγελματική

έδρα του επιχειρηματία και αν η υποχρέωση προκαταβολής που έχει ο καταναλωτής είναι συμβατή με το άρθρο 3, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 1999/44, σε συνδυασμό με το άρθρο της 3, παράγραφος 4:

Πρέπει το άρθρο 3, παράγραφος 3, τρίτο εδάφιο, της οδηγίας 1999/44 σε συνδυασμό με το άρθρο της 3, παράγραφος 5, δεύτερη περίπτωση, να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι ο καταναλωτής δεν έχει δικαίωμα υπαναχωρήσεως από τη σύμβαση αν απλώς υπέδειξε στον επιχειρηματία το ελάττωμα του καταναλωτικού αγαθού, χωρίς να προσφερθεί να το μεταφέρει στην επαγγελματική έδρα του επιχειρηματία;

- 6) Αν ο τόπος στον οποίο υποχρεούται ο καταναλωτής να καθιστά διαθέσιμο στον επιχειρηματία ένα καταναλωτικό αγαθό που αγόρασε εξ αποστάσεως, προς εξέταση και για να καταστεί δυνατή η μεταγενέστερη εκπλήρωση, είναι –πάντοτε ή στη συγκεκριμένη περίπτωση– η επαγγελματική έδρα του επιχειρηματία, αλλά η υποχρέωση προκαταβολής που έχει ο καταναλωτής δεν είναι συμβατή με το άρθρο 3, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 1999/44, σε συνδυασμό με το άρθρο της 3, παράγραφος 4:

Πρέπει το άρθρο 3, παράγραφος 3, τρίτο εδάφιο, της οδηγίας 1999/44, σε συνδυασμό με το άρθρο της 3, παράγραφος 5, δεύτερη περίπτωση, να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι ο καταναλωτής δεν έχει δικαίωμα υπαναχωρήσεως από τη σύμβαση αν απλώς υπέδειξε στον επιχειρηματία το ελάττωμα του καταναλωτικού αγαθού, χωρίς να προσφερθεί να το μεταφέρει στην επαγγελματική έδρα του επιχειρηματία;»

Επί του παραδεκτού της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως

- 24 Κατά τη Γερμανική Κυβέρνηση, είναι αμφίβολο το κατά πόσον είναι παραδεκτή η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως καθόσον τόσο η έκθεση των πραγματικών περιστατικών όσο και η παρουσίαση των σχετικών διατάξεων του εθνικού δικαίου είναι υποτυπώδεις, από τα δε πραγματικά περιστατικά και μόνον δεν προκύπτει η λυσιτέλεια των υποβληθέντων ερωτημάτων για την επίλυση της διαφοράς.
- 25 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, όταν τα υποβαλλόμενα ερωτήματα αφορούν την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης, το Δικαστήριο είναι, καταρχήν, υποχρεωμένο να αποφανθεί. Επομένως, υπέρ των ερωτημάτων που άπτονται του δικαίου της Ένωσης συντρέχει τεκμήριο λυσιτέλειας. Το Δικαστήριο μπορεί να αρνηθεί να αποφανθεί επί προδικαστικού ερωτήματος που έχει υποβάλει εθνικό δικαστήριο μόνον όταν είναι πρόδηλον ότι η ζητούμενη ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ουδεμία σχέση έχει με το υποστατό ή με το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης, όταν το πρόβλημα είναι υποθετικής φύσεως ή, ακόμη, όταν το Δικαστήριο δεν διαθέτει τα πραγματικά ή νομικά στοιχεία που είναι αναγκαία προκειμένου να δώσει χρήσιμη απάντηση στα ερωτήματα που του έχουν υποβληθεί (απόφαση της 7ης Μαρτίου 2018, *flightright* κ.λπ., C-274/16, C-447/16 και C-448/16, EU:C:2018:160, σκέψη 46 καθώς και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 26 Εν προκειμένω, αφενός, η έκθεση, στην απόφαση περί παραπομπής, των πραγματικών περιστατικών της διαφοράς της κύριας δίκης, τα οποία επαναλαμβάνονται στις σκέψεις 10 έως 15 της παρούσας αποφάσεως, και η παρουσίαση του σχετικού εθνικού νομικού πλαισίου, που υπενθυμίζεται στις σκέψεις 8 και 9 της παρούσας αποφάσεως, είναι επαρκώς σαφείς και πλήρεις για να παράσχουν στο Δικαστήριο τη δυνατότητα να δώσει χρήσιμη απάντηση στα ερωτήματα που του έχουν υποβληθεί.
- 27 Αφετέρου, όπως προκύπτει από τις σκέψεις 16 έως 22 της παρούσας αποφάσεως, το αιτούν δικαστήριο εκθέτει τους λόγους που το οδήγησαν στο να θέσει ερωτήματα στο Δικαστήριο σχετικά με την ερμηνεία, στο πλαίσιο της διαφοράς της κύριας δίκης, του περιεχομένου των δικαιωμάτων που έχει ο καταναλωτής από το άρθρο 3 της οδηγίας 1999/44 και ιδίως το ότι συντρέχει ανάγκη καθορισμού,

προς επίλυση της διαφοράς αυτής, του τύπου στον οποίο ο καταναλωτής υποχρεούται να θέσει ένα αγαθό που αγόρασε εξ αποστάσεως στη διάθεση του πωλητή, προς αποκατάσταση της συμμόρφωσής του.

28 Συνεπώς, η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως είναι παραδεκτή.

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί των τριών πρώτων ερωτημάτων

- 29 Με τα τρία πρώτα ερωτήματα, τα οποία πρέπει να συνεξεταστούν, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 3, παράγραφος 3, της οδηγίας 1999/44 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι ο τόπος στον οποίο ο καταναλωτής υποχρεούται να θέσει ένα αγαθό που αγόρασε εξ αποστάσεως στη διάθεση του πωλητή προς αποκατάσταση της συμμόρφωσής του κατ' εφαρμογήν της διατάξεως αυτής είναι πάντοτε ο τόπος στον οποίο ευρίσκεται το αγαθό αυτό ή, σε περίπτωση αρνητικής απάντησης, πάντοτε ο τόπος στον οποίο ευρίσκεται η έδρα εκμεταλλεύσεως του πωλητή, ή, σε περίπτωση αρνητικής απάντησης, ποια κριτήρια προκύπτουν από την ως άνω διάταξη για τον καθορισμό του τόπου αυτού.
- 30 Καταρχάς, υπενθυμίζεται ότι, δυνάμει του άρθρου 3, παράγραφος 2, της οδηγίας 1999/44, σε περίπτωση έλλειψης συμμόρφωσης του αγαθού κατά την παράδοσή του, ο καταναλωτής έχει δικαίωμα είτε στην αποκατάσταση της συμμόρφωσης του αγαθού, με επισκευή ή αντικατάσταση, σύμφωνα με το άρθρο 3, παράγραφος 3, της οδηγίας αυτής, είτε, αν δεν μπορεί να εξασφαλίσει την ως άνω αποκατάσταση της συμμόρφωσης του αγαθού, σε προσήκουσα μείωση του τιμήματος ή σε υπαναχώρηση από τη σύμβαση, σύμφωνα με τις παραγράφους 5 και 6 του εν λόγω άρθρου (πρβλ. απόφαση της 17ης Απριλίου 2008, *Quelle*, C-404/06, EU:C:2008:231, σκέψη 27).
- 31 Το άρθρο 3, παράγραφος 3, πρώτο και τρίτο εδάφιο, της ως άνω οδηγίας διευκρινίζει ότι, καταρχάς, ο καταναλωτής έχει δικαίωμα να απαιτήσει από τον πωλητή τη δωρεάν επισκευή ή αντικατάσταση του αγαθού εκτός εάν μια τέτοια πράξη είναι αδύνατη ή δυσανάλογη. Προς τον σκοπό αυτό, η επισκευή ή η αντικατάσταση πρέπει να πραγματοποιούνται εντός ευλόγου χρονικού διαστήματος και χωρίς σημαντική ενόχληση του καταναλωτή, λαμβανομένων υπόψη της φύσης του αγαθού και του σκοπού για τον οποίο ο καταναλωτής αυτός προόριζε το αγαθό.
- 32 Συναφώς, επισημαίνεται ότι, μολονότι το άρθρο 3, παράγραφος 3, της οδηγίας 1999/44 δεν καθορίζει τον τόπο στον οποίο το μη σύμφωνο προς τους όρους της σύμβασης αγαθό πρέπει να τεθεί στη διάθεση του πωλητή προς επισκευή ή αντικατάστασή του, γεγονός παραμένει ότι η διάταξη αυτή θέτει ορισμένες προϋποθέσεις οι οποίες μπορούν να καθορίσουν το πλαίσιο μιας τέτοιας αποκατάστασης της συμμόρφωσης του αγαθού. Ειδικότερα, η επισκευή ή η αντικατάσταση πρέπει να πραγματοποιούνται δωρεάν, εντός ευλόγου χρονικού διαστήματος και χωρίς σημαντική ενόχληση του καταναλωτή. Η τριπλή αυτή απαίτηση αποτελεί την έκφραση της βούλησης του νομοθέτη της Ένωσης να διασφαλίσει την αποτελεσματική προστασία του καταναλωτή (απόφαση της 16ης Ιουνίου 2011, *Gebr. Weber και Putz*, C-65/09 και C-87/09, EU:C:2011:396, σκέψη 52).
- 33 Συνεπώς, ο τόπος στον οποίο το μη σύμφωνο προς τους όρους της σύμβασης αγαθό πρέπει να τεθεί στη διάθεση του πωλητή προς επισκευή ή αντικατάστασή του πρέπει να είναι κατάλληλος να διασφαλίσει αποκατάσταση της συμμόρφωσης που να πληροί την εν λόγω τριπλή απαίτηση.
- 34 Ως εκ τούτου, όσον αφορά, πρώτον, την απαίτηση της «δωρεάν» αποκατάστασης της συμμόρφωσης του αγαθού, που εκφράζεται διά του αποκλεισμού οποιασδήποτε οικονομικής απαίτησης του πωλητή στο πλαίσιο της εκπλήρωσης της υποχρέωσης αυτής, είτε υπό μορφή επισκευής είτε υπό μορφή αντικατάστασης του μη σύμφωνου προς τους όρους της σύμβασης αγαθού, αποσκοπεί δε στο να

προστατεύσει τον καταναλωτή από τον κίνδυνο οικονομικών επιβαρύνσεων οι οποίες θα μπορούσαν να τον αποτρέψουν από το να προβάλει τα δικαιώματά του εάν η προστασία αυτή δεν υπήρχε (πρβλ. απόφαση της 17ης Απριλίου 2008, *Quelle*, C-404/06, EU:C:2008:231, σκέψη 34), επισημαίνεται ότι η προστασία αυτή δεν μπορεί να εξαρτάται από τον τόπο στον οποίο ο καταναλωτής υποχρεούται να θέσει ένα αγαθό που αγόρασε εξ αποστάσεως στη διάθεση του πωλητή, προς αποκατάσταση της συμμόρφωσής του.

- 35 Ασφαλώς, το άρθρο 3, παράγραφος 3, πρώτο και δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας 1999/44 διευκρινίζει ότι ο πωλητής δύναται να αρνηθεί τη δωρεάν επισκευή ή αντικατάσταση του αγαθού εάν μια τέτοια πράξη είναι αδύνατη ή δυσανάλογη διότι ένας από τους τρόπους αυτούς επανόρθωσης συνεπάγεται για τον πωλητή, σε σύγκριση με τον εναλλακτικό τρόπο επανόρθωσης, υπερβολικά υψηλό κόστος. Πάντως, τα κριτήρια εκτίμησης του υπερβολικού χαρακτήρα του κόστους αυτού, τα οποία απαριθμούνται στο άρθρο 3, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο, της ως άνω οδηγίας, αφορούν την αξία που θα είχε το αγαθό εάν δεν υπήρχε έλλειψη συμμόρφωσης, τη σημασία της έλλειψης συμμόρφωσης και το κατά πόσον ο εναλλακτικός τρόπος επανόρθωσης θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί χωρίς σημαντική ενόχληση του καταναλωτή, έχουν δε εφαρμογή ανεξαρτήτως του τόπου στον οποίο ο καταναλωτής υποχρεούται να θέσει ένα αγαθό που αγόρασε εξ αποστάσεως στη διάθεση του πωλητή, προς αποκατάσταση της συμμόρφωσής του.
- 36 Όσον αφορά, δεύτερον, την απαίτηση της αποκατάστασης της συμμόρφωσης του αγαθού «εντός ευλόγου χρονικού διαστήματος», σημειώνεται ότι η ταχύτητα της αποκατάστασης της συμμόρφωσης του αγαθού μπορεί να ποικίλλει ανάλογα με τον τόπο στον οποίο ο καταναλωτής υποχρεούται να θέσει το αγαθό, προς τον σκοπό αυτό, στη διάθεση του πωλητή.
- 37 Ειδικότερα, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 60 των προτάσεών του, σε ορισμένες περιπτώσεις, ιδίως εάν το αγαθό ευρίσκεται σε χώρα διαφορετική από εκείνη της έδρας εκμεταλλεύσεώς του πωλητή, μπορεί να απαιτείται σημαντικός χρόνος μέχρι να μπορέσει ο πωλητής να διοργανώσει στον ως άνω τόπο τον έλεγχο του αγαθού αυτού, ενόψει επισκευής ή αντικατάστασής του. Σε μια τέτοια περίπτωση, δεν αποκλείεται να εξασφαλιστεί ταχύτερη αποκατάσταση της συμμόρφωσης του αγαθού διά της θέσεώς του στη διάθεση του πωλητή στην έδρα εκμεταλλεύσεώς του.
- 38 Αντιθέτως, αν ο πωλητής διαθέτει ήδη δίκτυο εξυπηρέτησης μετά την πώληση ή δίκτυο μεταφοράς το οποίο καλύπτει τον τόπο στον οποίο ευρίσκεται το αγαθό, η αποκατάσταση της συμμόρφωσής του μπορεί να επιταχυνθεί εάν ο πωλητής ελέγξει το αγαθό στον ως άνω τόπο ή διοργανώσει ο ίδιος τη μεταφορά του στην έδρα εκμεταλλεύσεώς του.
- 39 Τρίτον, το άρθρο 3, παράγραφος 3, τρίτο εδάφιο, της οδηγίας 1999/44 απαιτεί η αποκατάσταση της συμμόρφωσης του αγαθού να πραγματοποιηθεί «χωρίς σημαντική ενόχληση του καταναλωτή, λαμβάνοντας υπόψη τη φύση του αγαθού και τον σκοπό για τον οποίο ο καταναλωτής προόριζε το αγαθό».
- 40 Συνεπώς, αφενός, ο τόπος στον οποίο το αγαθό πρέπει να τεθεί στη διάθεση του πωλητή προς αποκατάσταση της συμμόρφωσής του δεν μπορεί να επιλεγεί κατά τρόπο που να συνεπάγεται όχι μια οποιαδήποτε ενόχληση του καταναλωτή, δεδομένου ότι η θέση στη διάθεση του πωλητή απαιτεί κανονικά κάποια επένδυση χρόνου και προσπάθειας εκ μέρους του καταναλωτή για τη συσκευασία και την παράδοση του αγαθού, αλλά σημαντική ενόχληση, νοούμενη, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 68 των προτάσεών του, ως επιβάρυνση ικανή να αποτρέψει τον μέσο καταναλωτή από το να προβάλει τα δικαιώματά του.
- 41 Συναφώς, πρέπει ειδικότερα να ληφθεί υπόψη ότι το άρθρο 3 της οδηγίας 1999/44 σκοπεύει στο να επιτευχθεί δίκαιη ισορροπία μεταξύ των συμφερόντων του καταναλωτή και εκείνων του πωλητή, εξασφαλίζοντας στον πρώτο, ως ασθενέστερο μέρος της σύμβασης, πλήρη και αποτελεσματική προστασία έναντι της πλημμελούς εκτέλεσης, από τον πωλητή, των συμβατικών υποχρεώσεών του και

επιτρέποντας συγχρόνως να ληφθούν υπόψη οικονομικοί λόγοι τους οποίους προβάλλει ο δεύτερος (απόφαση της 16ης Ιουνίου 2011, Gebr. Weber και Putz, C-65/09 και C-87/09, EU:C:2011:396, σκέψη 75).

- 42 Αφετέρου, προκειμένου να εκτιμηθεί εάν, στο πλαίσιο της αποκατάστασης της συμμόρφωσης του αγαθού, μια κατάσταση είναι ικανή να αποτελέσει σημαντική ενόχληση για τον μέσο καταναλωτή, πρέπει να ληφθεί υπόψη η φύση του αγαθού και ο σκοπός για τον οποίον το προορίζει ο ως άνω καταναλωτής.
- 43 Ειδικότερα, σε ορισμένες περιπτώσεις, λόγω τόσο της φύσεως των αγαθών, ιδίως λόγω υψηλού βάρους, μεγάλου όγκου, ιδιαίτερης ευθραυστότητας ή και ιδιαίτερα περίπλοκων απαιτήσεων που συνδέονται με την αποστολή τους, όσο και του σκοπού για τον οποίο τα προορίζει ο μέσος καταναλωτής, ο οποίος ιδίως προϋποθέτει προηγούμενη εγκατάστασή τους, η αποστολή τους στην έδρα εκμεταλλεύσεως του πωλητή θα μπορούσε να αποτελέσει για τον ως άνω καταναλωτή σημαντική ενόχληση που θα αντέβαινε στις απαιτήσεις του άρθρου 3, παράγραφος 3, τρίτο εδάφιο, της οδηγίας 1999/44.
- 44 Σε άλλες περιπτώσεις, μπορεί αντιθέτως να θεωρηθεί ότι η αποστολή στην έδρα εκμεταλλεύσεως του πωλητή αγαθών συμπαγών διαστάσεων, τα οποία δεν απαιτούν ούτε ιδιαίτερο χειρισμό ούτε ειδικό τρόπο μεταφοράς, δεν θα αποτελέσει σημαντική ενόχληση για τον εν λόγω καταναλωτή.
- 45 Κατά συνέπεια, το ζήτημα του τόπου στον οποίο ο καταναλωτής υποχρεούται να θέσει ένα αγαθό που αγόρασε εξ αποστάσεως στη διάθεση του πωλητή, προς αποκατάσταση της συμμόρφωσής του, καθόσον ο τόπος αυτός προσφέρεται περισσότερο για να εξασφαλιστεί μια τέτοια αποκατάσταση της συμμόρφωσης δωρεάν, εντός ευλόγου χρονικού διαστήματος και χωρίς σημαντική ενόχληση του καταναλωτή, εξαρτάται από τις ιδιαίτερες περιστάσεις της κάθε συγκεκριμένης περίπτωσης.
- 46 Στο πλαίσιο αυτό, όσον αφορά τα θέματα ασφάλειας δικαίου, υπενθυμίζεται ότι η οδηγία 1999/44 αποβλέπει, κατά το άρθρο της 1, παράγραφος 1, και το άρθρο της 8, παράγραφος 2, στην εξασφάλιση ενός στοιχειώδους ορίου ομοιομόρφης προστασίας των καταναλωτών στον τομέα τον οποίο καλύπτει. Συνεπώς, από τις διατάξεις αυτές προκύπτει, αφενός, ότι τα κράτη μέλη έχουν την ευχέρεια να προβλέπουν, στην εθνική τους νομοθεσία, τον τόπο ή τους τόπους στους οποίους ο καταναλωτής υποχρεούται να θέσει ένα αγαθό που αγόρασε εξ αποστάσεως στη διάθεση του πωλητή, προς αποκατάσταση της συμμόρφωσής του, υπό την προϋπόθεση ότι οι τόποι αυτοί πληρούν τις απαιτήσεις του άρθρου 3, παράγραφος 3, της εν λόγω οδηγίας. Αφετέρου, τα κράτη μέλη δύνανται να θεσπίσουν ή να διατηρήσουν σε ισχύ αυστηρότερες διατάξεις προς εξασφάλιση υψηλότερου επιπέδου προστασίας του καταναλωτή, όπως ειδικούς κανόνες για ορισμένες κατηγορίες αγαθών.
- 47 Εφαρμόζοντας το κατ' αυτόν τον τρόπο θεσπισθέν εθνικό δίκαιο, τα εθνικά δικαστήρια τα οποία καλούνται να το ερμηνεύσουν οφείλουν να λάβουν υπόψη όλους τους κανόνες του και να εφαρμόσουν τις αναγνωριζόμενες από αυτό μεθόδους ερμηνείας προκειμένου να το ερμηνεύσουν, στο μέτρο του δυνατού, σύμφωνα με το γράμμα και με τον σκοπό της οδηγίας 1999/44 ώστε να επιτευχθεί το αποτέλεσμα που η ίδια ορίζει και να εξασφαλισθεί έτσι η συμμόρφωση προς το άρθρο 288, τρίτο εδάφιο, ΣΛΕΕ. Η ως άνω απαίτηση περί σύμφωνης προς το δίκαιο της Ένωσης ερμηνείας περιλαμβάνει και την υποχρέωση των εθνικών δικαστηρίων να μεταβάλλουν, αν παρίσταται ανάγκη, την πάγια νομολογία τους σε περίπτωση που αυτή στηρίζεται σε ερμηνεία του εθνικού δικαίου η οποία δεν συμβιβάζεται με τους σκοπούς της ως άνω οδηγίας (απόφαση της 19ης Απριλίου 2016, DI, C-441/14, EU:C:2016:278, σκέψεις 31 και 33 καθώς και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 48 Βάσει των ανωτέρω σκέψεων, στα τρία πρώτα ερωτήματα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 3, παράγραφος 3, της οδηγίας 1999/44 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι τα κράτη μέλη παραμένουν αρμόδια να καθορίζουν τον τόπο στον οποίο ο καταναλωτής υποχρεούται να θέσει ένα αγαθό που αγόρασε εξ αποστάσεως στη διάθεση του πωλητή, προς αποκατάσταση της συμμόρφωσής του κατ' εφαρμογήν της διατάξεως αυτής. Ο τόπος αυτός πρέπει να είναι κατάλληλος να διασφαλίσει αποκατάσταση της συμμόρφωσης δωρεάν, εντός ευλόγου χρονικού διαστήματος και χωρίς σημαντική

ενόχληση του καταναλωτή, λαμβανομένων υπόψη της φύσης του αγαθού και του σκοπού για τον οποίο ο καταναλωτής προόριζε το αγαθό. Συναφώς, το εθνικό δικαστήριο υποχρεούται να πραγματοποιήσει μια σύμφωνη προς την οδηγία 1999/44 ερμηνεία, συμπεριλαμβανομένης, ενδεχομένως, της μεταβολής πάγιας νομολογίας εφόσον αυτή βασίζεται σε ερμηνεία του εθνικού δικαίου η οποία δεν συμβιβάζεται με τους σκοπούς της ως άνω οδηγίας.

Επί του τετάρτου ερωτήματος

- 49 Με το τέταρτο ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 3, παράγραφοι 2 έως 4, της οδηγίας 1999/44 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι το δικαίωμα του καταναλωτή σε «δωρεάν» αποκατάσταση της συμμόρφωσης του αγαθού που αγόρασε εξ αποστάσεως περιλαμβάνει την υποχρέωση του πωλητή να προκαταβάλει τα έξοδα για τη μεταφορά του αγαθού αυτού, για τους σκοπούς της ως άνω αποκατάστασης της συμμόρφωσης, στην έδρα εκμεταλλεύσεώς του.
- 50 Κατά το άρθρο 3, παράγραφος 4, της ως άνω οδηγίας ο όρος «δωρεάν» αναφέρεται στα απαραίτητα έξοδα που συνεπάγεται η αποκατάσταση της συμμόρφωσης του αγαθού, ιδίως δαπάνες αποστολής, εργατικό κόστος και κόστος των υλικών.
- 51 Όπως προκύπτει από τη μνημονευόμενη στη σκέψη 34 της παρούσας αποφάσεως νομολογία, η υποχρέωση αυτή του δωρεάν χαρακτήρα της αποκατάστασης της συμμόρφωσης ενός αγαθού, την οποία ο νομοθέτης της Ένωσης θέλησε να καταστήσει ουσιώδες στοιχείο της προστασίας την οποία εγγυάται στον καταναλωτή η οδηγία 1999/44, αποσκοπεί στο να προστατεύσει τον καταναλωτή από τον κίνδυνο οικονομικών επιβαρύνσεων που θα μπορούσαν να τον αποτρέψουν από το να προβάλει τα δικαιώματά του εάν η προστασία αυτή δεν υπήρχε (πρβλ. απόφαση της 17ης Απριλίου 2008, *Quelle*, C-404/06, EU:C:2008:231, σκέψεις 33 και 34).
- 52 Ταυτοχρόνως, όπως ήδη επισημάνθηκε στη σκέψη 41 της παρούσας αποφάσεως, η οδηγία αυτή δεν σκοπεί μόνο στην προστασία των συμφερόντων του καταναλωτή, εξασφαλίζοντάς του πλήρη και αποτελεσματική προστασία έναντι της πλημμελούς εκτέλεσης από τον πωλητή των συμβατικών του υποχρεώσεων, αλλά εξισορροπεί τα συμφέροντα αυτά με τους οικονομικούς λόγους τους οποίους προβάλλει ο πωλητής (πρβλ. απόφαση της 16ης Ιουνίου 2011, *Gebr. Weber και Putz*, C-65/09 και C-87/09, EU:C:2011:396, σκέψη 75).
- 53 Υπό το πρίσμα των ανωτέρω, επισημαίνεται ότι η υποχρέωση του πωλητή να προκαταβάλει συστηματικά τα έξοδα για τη μεταφορά στην έδρα εκμεταλλεύσεώς του ενός εξ αποστάσεως αγορασθέντος αγαθού το οποίο δεν είναι σύμφωνο προς τους όρους της σύμβασης ενδέχεται, αφενός, να αυξήσει τον χρόνο που απαιτείται για την αποκατάσταση της συμμόρφωσης ενός τέτοιου αγαθού, δυσχεραίνοντας την πραγματοποίησή της εντός ευλόγου χρονικού διαστήματος. Αυτό θα συμβαίνει ιδίως στην περίπτωση που ο πωλητής δεν χρησιμοποιεί ετικέτες επιστροφής με προπληρωμένα ταχυδρομικά τέλη και αναγκάζεται να εξοφλεί την προκαταβολή αυτή. Αφετέρου, μια τέτοια υποχρέωση μπορεί να επιβαρύνει υπερβολικά τον πωλητή, ιδίως σε περιπτώσεις στις οποίες, κατόπιν ελέγχου, αποδεικνύεται ότι το αγαθό δεν ήταν ελαττωματικό.
- 54 Υπό τις συνθήκες αυτές, η επιδιωκόμενη από την οδηγία 1999/44 εξισορρόπηση των συμφερόντων του καταναλωτή και του πωλητή δεν απαιτεί να περιλαμβάνει η υποχρέωση δωρεάν αποκατάστασης της συμμόρφωσης ενός αγαθού, εκτός από την υποχρέωση του πωλητή να αποδώσει στον καταναλωτή τα έξοδα για τη μεταφορά του αγαθού αυτού στην έδρα εκμεταλλεύσεώς του, και την υποχρέωση συστηματικής προκαταβολής των εξόδων αυτών στον καταναλωτή.
- 55 Πάντως, για τους σκοπούς της προστασίας του καταναλωτή, η ως άνω εξισορρόπηση απαιτεί, όπως προκύπτει από τις σκέψεις 34 και 40 της παρούσας αποφάσεως, να μην αποτελούν τα προκαταβαλλόμενα από τους καταναλωτές μεταφορικά έξοδα επιβάρυνση ικανή να αποτρέψει τον

μέσο καταναλωτή από το να προβάλλει τα δικαιώματά του. Συναφώς, στο πλαίσιο της εξετάσεως του ζητήματος κατά πόσον μια επιβάρυνση είναι ικανή να αποτρέψει έναν τέτοιο καταναλωτή από το να προβάλλει τα δικαιώματά του, το εθνικό δικαστήριο οφείλει να λαμβάνει υπόψη, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 86 των προτάσεών του, τις ιδιαίτερες περιστάσεις της κάθε συγκεκριμένης περίπτωσης, ιδίως δε στοιχεία όπως το ύψος των μεταφορικών εξόδων, η αξία του μη σύμφωνου προς τους όρους της σύμβασης αγαθού ή η δυνατότητα, από νομικής ή πραγματικής απόψεως, του καταναλωτή να προβάλλει τα δικαιώματά του σε περίπτωση μη αποδόσεως, από τον πωλητή, των μεταφορικών εξόδων που προκατεβλήθησαν από τον καταναλωτή.

- 56 Βάσει των ανωτέρω σκέψεων, στο τέταρτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 3, παράγραφοι 2 έως 4, της οδηγίας 1999/44 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι το δικαίωμα του καταναλωτή σε «δωρεάν» αποκατάσταση της συμμόρφωσης του αγαθού που αγόρασε εξ αποστάσεως δεν περιλαμβάνει την υποχρέωση του πωλητή να προκαταβάλει τα έξοδα για τη μεταφορά του αγαθού αυτού, για τους σκοπούς της ως άνω αποκατάστασης της συμμόρφωσης, στην έδρα εκμεταλλεύσεώς του, εκτός εάν η προκαταβολή των εξόδων αυτών από τον ως άνω καταναλωτή συνιστά επιβάρυνση ικανή να τον αποτρέψει από το να προβάλλει τα δικαιώματά του, πράγμα που εναπόκειται στο εθνικό δικαστήριο να εξακριβώσει.

Επί του πέμπτου και του έκτου ερωτήματος

- 57 Με το πέμπτο και το έκτο ερώτημα, τα οποία πρέπει να συνεξεταστούν, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 3, παράγραφος 3, σε συνδυασμό με το άρθρο 3, παράγραφος 5, δεύτερη περίπτωση, της οδηγίας 1999/44 πρέπει να ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι, σε περίπτωση όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, ο καταναλωτής ο οποίος ενημέρωσε τον πωλητή για την έλλειψη συμμόρφωσης του αγαθού που είχε αγοράσει εξ αποστάσεως, χωρίς όμως να θέσει το αγαθό στη διάθεση του πωλητή στην έδρα εκμεταλλεύσεώς του για τους σκοπούς αποκατάστασης της συμμόρφωσής του, έχει δικαίωμα υπαναχώρησης από τη σύμβαση λόγω μη επανόρθωσης εντός ευλόγου χρονικού διαστήματος.
- 58 Συναφώς, επισημαίνεται ότι το άρθρο 3, παράγραφοι 3 και 5, της ως άνω οδηγίας προβλέπει σαφή σειρά εφαρμογής τρόπων επανόρθωσης στους οποίους έχει δικαίωμα ο καταναλωτής σε περίπτωση έλλειψης συμμόρφωσης του αγαθού.
- 59 Ειδικότερα, κατά το άρθρο 3, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, της εν λόγω οδηγίας, καταρχάς, ο καταναλωτής έχει δικαίωμα να απαιτήσει από τον πωλητή την επισκευή ή αντικατάσταση του αγαθού, εκτός εάν μια τέτοια πράξη είναι αδύνατη ή δυσανάλογη.
- 60 Μόνον αν ο καταναλωτής δεν δικαιούται ούτε επισκευή ούτε αντικατάσταση του μη σύμφωνου προς τους όρους της σύμβασης αγαθού ή αν ο πωλητής δεν έχει ολοκληρώσει έναν από τους τρόπους αυτούς επανόρθωσης εντός ευλόγου χρονικού διαστήματος ή χωρίς σημαντική ενόχληση του καταναλωτή δύναται ο εν λόγω καταναλωτής, δυνάμει του άρθρου 3, παράγραφος 5, της οδηγίας 1999/44, να υπαναχωρήσει από τη σύμβαση, πλην της περιπτώσεως στην οποία, κατά το άρθρο 3, παράγραφος 6, της οδηγίας αυτής, η έλλειψη συμμόρφωσης του αγαθού είναι ασήμαντη.
- 61 Συναφώς, κατά το μέτρο που η οδηγία 1999/44, όπως προκύπτει από το άρθρο της 3, παράγραφοι 3 και 5, ερμηνευόμενο υπό το πρίσμα της αιτιολογικής της σκέψεως 10, προκρίνει, προς το συμφέρον αμφοτέρων των αντισυμβαλλομένων, την εκτέλεση της σύμβασης, μέσω των δύο τρόπων επανόρθωσης που καταρχάς προβλέπει, έναντι της υπαναχώρησής από τη σύμβαση (πρβλ. απόφαση της 16ης Ιουνίου 2011, Gebr. Weber και Putz, C-65/09 και C-87/09, EU:C:2011:396, σκέψη 72), η εν λόγω οδηγία θεσπίζει συναφώς, σε περίπτωση έλλειψης συμμόρφωσης ενός αγαθού, ορισμένες θετικές υποχρεώσεις τόσο για τον καταναλωτή όσο και για τον πωλητή.

- 62 Συγκεκριμένα, κατά το άρθρο 3, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 1999/44, ο καταναλωτής ο οποίος επιθυμεί την αποκατάσταση της συμμόρφωσης ενός αγαθού οφείλει να παράσχει στον πωλητή επαρκή δυνατότητα να προβεί στην εν λόγω αποκατάσταση. Προς τον σκοπό αυτό, ο καταναλωτής οφείλει να ενημερώσει τον πωλητή για την έλλειψη συμμόρφωσης και για τον τρόπο επανόρθωσης τον οποίο έχει επιλέξει, ήτοι την επισκευή του αγαθού ή την αντικατάστασή του. Εξάλλου, ο καταναλωτής οφείλει να θέσει ένα τέτοιο μη σύμφωνο προς τους όρους της σύμβασης αγαθό στη διάθεση του πωλητή.
- 63 Ο δε πωλητής οφείλει να πραγματοποιήσει την τυχόν επισκευή ή αντικατάσταση δωρεάν, εντός ευλόγου χρονικού διαστήματος και χωρίς σημαντική ενόχληση του καταναλωτή, και δεν μπορεί να αρνηθεί παρά μόνον αν μια τέτοια πράξη είναι αδύνατη ή δυσανάλογη. Όπως προκύπτει από τη σκέψη 60 της παρούσας αποφάσεως, ο καταναλωτής δύναται να υπαναχωρήσει από τη σύμβαση μόνον εάν ο πωλητής έχει παραβεί τις σχετικές υποχρεώσεις του από το άρθρο 3, παράγραφος 3, της οδηγίας 1999/44.
- 64 Εν προκειμένω, το αιτούν δικαστήριο διευκρινίζει ότι οι διάδικοι της κύριας δίκης δεν είχαν ούτε συμφωνήσει ούτε συζητήσει σχετικά με τον τόπο στον οποίο το επίδικο αγαθό έπρεπε να τεθεί στη διάθεση του πωλητή προς αποκατάσταση της συμμόρφωσής του. Αντιστρόφως, από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι ο καταναλωτής, C. Füllä, ενημέρωσε τον πωλητή, Toolport, για τα ελαττώματα του αγαθού αυτού και ζήτησε από την εταιρία αυτή να προβεί, στην κατοικία του, σε αποκατάσταση της συμμόρφωσης του εν λόγω αγαθού, πράγμα που δεν είχε όμως ως αποτέλεσμα καμία αντίδραση εκ μέρους της Toolport. Η Toolport δήλωσε απλώς, για πρώτη φορά μάλιστα κατά τη διαδικασία ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, ότι το αγαθό αυτό έπρεπε να είχε τεθεί στη διάθεσή της στην έδρα εκμεταλλεύσεώς της. Κατά το αιτούν δικαστήριο, δεδομένων των χαρακτηριστικών του επίδικου αγαθού, η διοργάνωση της μεταφοράς στην έδρα εκμεταλλεύσεως του πωλητή μπορούσε να αποτελέσει για τον καταναλωτή «σημαντική ενόχληση», κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 3, της ως άνω οδηγίας.
- 65 Συναφώς, διαπιστώνεται ότι ο καταναλωτής ο οποίος ενημέρωσε με σαφή τρόπο τον πωλητή για την έλλειψη συμμόρφωσης ενός αγαθού που είχε αγοράσει εξ αποστάσεως και του οποίου η μεταφορά στην έδρα εκμεταλλεύσεως του πωλητή μπορούσε να αποτελέσει σημαντική ενόχληση για τον ίδιο και οποίος έθεσε το αγαθό αυτό στη διάθεση του πωλητή στην κατοικία του προς αποκατάσταση της συμμόρφωσής του, χωρίς ο πωλητής αυτός να του έχει παράσχει σε αντάλλαγμα πληροφορίες σχετικά με τον τόπο στον οποίο το αγαθό πρέπει να τεθεί στη διάθεσή του για την αποκατάσταση της συμμόρφωσης ή να έχει προβεί σε άλλη κατάλληλη προς τούτο θετική ενέργεια, και ο οποίος για τον λόγο αυτό δεν έθεσε το ως άνω αγαθό στη διάθεση του εν λόγω πωλητή στον επίμαχο τόπο, τήρησε την υποχρέωση επιμέλειας που υπέχει από το άρθρο 3, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 1999/44 (πρβλ. απόφαση της 4ης Ιουνίου 2015, Faber, C-497/13, EU:C:2015:357, σκέψεις 61 έως 63).
- 66 Αντιστρόφως, η υποχρέωση του πωλητή να ολοκληρώσει την επανόρθωση εντός ευλόγου χρονικού διαστήματος, η μη τήρηση της οποίας παρέχει στον καταναλωτή, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 3, παράγραφος 5, δεύτερη περίπτωση, της οδηγίας 1999/44, το δικαίωμα να υπαναχωρήσει από τη σύμβαση, δεν πληρούται όταν ο πωλητής δεν λαμβάνει κανένα κατάλληλο μέτρο τουλάχιστον για να ελέγξει το μη σύμφωνο προς τους όρους της σύμβασης αγαθό, συμπεριλαμβανομένου και του μέτρου της ενημερώσεως του καταναλωτή, εντός ευλόγου χρονικού διαστήματος, σχετικά με τον τόπο στον οποίο το μη σύμφωνο προς τους όρους της σύμβασης αγαθό πρέπει να τεθεί στη διάθεση του πωλητή για την αποκατάσταση της συμμόρφωσης.
- 67 Βάσει των ανωτέρω σκέψεων, στο πέμπτο και στο έκτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 3, παράγραφος 3, σε συνδυασμό με το άρθρο 3, παράγραφος 5, δεύτερη περίπτωση, της οδηγίας 1999/44 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι, σε περίπτωση όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, ο καταναλωτής ο οποίος ενημέρωσε τον πωλητή για την έλλειψη συμμόρφωσης του αγαθού που είχε αγοράσει εξ αποστάσεως και του οποίου η μεταφορά στην έδρα εκμεταλλεύσεως του πωλητή μπορούσε να αποτελέσει σημαντική ενόχληση για τον ίδιο και οποίος έθεσε το αγαθό αυτό στη

διάθεση του πωλητή στην κατοικία του προς αποκατάσταση της συμμόρφωσής του έχει δικαίωμα υπαναχώρησης από τη σύμβαση λόγω μη επανόρθωσης εντός ευλόγου χρονικού διαστήματος εάν ο πωλητής δεν έχει λάβει κανένα κατάλληλο μέτρο για την αποκατάσταση της συμμόρφωσης του εν λόγω αγαθού, συμπεριλαμβανομένου και του μέτρου της ενημερώσεως του καταναλωτή σχετικά με τον τόπο στον οποίο το αγαθό πρέπει να τεθεί στη διάθεση του πωλητή για την ως άνω αποκατάσταση της συμμόρφωσης. Συναφώς, εναπόκειται στο εθνικό δικαστήριο να διασφαλίσει, μέσω μιας σύμφωνης προς την οδηγία 1999/44 ερμηνείας, το δικαίωμα του καταναλωτή αυτού να υπαναχωρήσει από τη σύμβαση.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 68 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πρώτο τμήμα) αποφαινεται:

- 1) Το άρθρο 3, παράγραφος 3, της οδηγίας 1999/44/EΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Μαΐου 1999, σχετικά με ορισμένες πτυχές της πώλησης και των εγγυήσεων καταναλωτικών αγαθών, πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι τα κράτη μέλη παραμένουν αρμόδια να καθορίζουν τον τόπο στον οποίο ο καταναλωτής υποχρεούται να θέσει ένα αγαθό που αγόρασε εξ αποστάσεως στη διάθεση του πωλητή, προς αποκατάσταση της συμμόρφωσής του κατ' εφαρμογήν της διατάξεως αυτής. Ο τόπος αυτός πρέπει να είναι κατάλληλος να διασφαλίσει αποκατάσταση της συμμόρφωσης δωρεάν, εντός ευλόγου χρονικού διαστήματος και χωρίς σημαντική ενόχληση του καταναλωτή, λαμβανομένων υπόψη της φύσης του αγαθού και του σκοπού για τον οποίο ο καταναλωτής προόριζε το αγαθό. Συναφώς, το εθνικό δικαστήριο υποχρεούται να πραγματοποιήσει μια σύμφωνη προς την οδηγία 1999/44 ερμηνεία, συμπεριλαμβανομένης, ενδεχομένως, της μεταβολής πάγιας νομολογίας εφόσον αυτή βασίζεται σε ερμηνεία του εθνικού δικαίου η οποία δεν συμβιβάζεται με τους σκοπούς της ως άνω οδηγίας.
- 2) Το άρθρο 3, παράγραφοι 2 έως 4, της οδηγίας 1999/44 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι το δικαίωμα του καταναλωτή σε «δωρεάν» αποκατάσταση της συμμόρφωσης του αγαθού που αγόρασε εξ αποστάσεως δεν περιλαμβάνει την υποχρέωση του πωλητή να προκαταβάλει τα έξοδα για τη μεταφορά του αγαθού αυτού, για τους σκοπούς της ως άνω αποκατάστασης της συμμόρφωσης, στην έδρα εκμεταλλεύσεώς του, εκτός εάν η προκαταβολή των εξόδων αυτών από τον ως άνω καταναλωτή συνιστά επιβάρυνση ικανή να τον αποτρέψει από το να προβάλει τα δικαιώματά του, πράγμα που εναπόκειται στο εθνικό δικαστήριο να εξακριβώσει.
- 3) Το άρθρο 3, παράγραφος 3, σε συνδυασμό με το άρθρο 3, παράγραφος 5, δεύτερη περίπτωση, της οδηγίας 1999/44 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι, σε περίπτωση όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, ο καταναλωτής ο οποίος ενημέρωσε τον πωλητή για την έλλειψη συμμόρφωσης του αγαθού που είχε αγοράσει εξ αποστάσεως και του οποίου η μεταφορά στην έδρα εκμεταλλεύσεως του πωλητή μπορούσε να αποτελέσει σημαντική ενόχληση για τον ίδιο και οποίος έθεσε το αγαθό αυτό στη διάθεση του πωλητή στην κατοικία του προς αποκατάσταση της συμμόρφωσής του έχει δικαίωμα υπαναχώρησης από τη σύμβαση λόγω μη επανόρθωσης εντός ευλόγου χρονικού διαστήματος εάν ο πωλητής δεν έχει λάβει κανένα κατάλληλο μέτρο για την αποκατάσταση της συμμόρφωσης του εν λόγω αγαθού, συμπεριλαμβανομένου και του μέτρου της ενημερώσεως του καταναλωτή σχετικά με τον τόπο στον οποίο το αγαθό πρέπει να τεθεί στη διάθεση του πωλητή για την ως άνω

αποκατάσταση της συμμόρφωσης. Συναφώς, εναπόκειται στο εθνικό δικαστήριο να διασφαλίσει, μέσω μιας σύμφωνης προς την οδηγία 1999/44 ερμηνείας, το δικαίωμα του καταναλωτή αυτού να υπαναχωρήσει από τη σύμβαση.

(υπογραφές)